

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

243. An ingressus mulierum in claustra viorum regularium prohibeatur sub peccato mortali? Et an hoc prohibitum sit in Bulla Pii V. & Gregorii XIII. it aut non excusentur à mortali excommunicatione? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. CCXLI.

An si Religiosus, vel Monialis in delectatione morosa consentiat, violat votum Castitatis? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 34.

§. 1. **N**egatiue respondet Eusebius de Herrera in *Decisionibus moral. decis. 6. num. 9.* vbi sic ait: [Si el pecado de la delectacion morosa, milita contra el voto de castidad: Respondo, que no milita derechamente contra el voto: si bien se considera; porque no ay voluntad de quebrantarle, y donde falta la voluntad no allega la culpa, verb. gr. Si vn Religioso se estuuieste deleytando en si, en pensar en cosas veneras, pero no tiene voluntad, ni consiente en ellas, sino solo se recrea con ymaginarias o pensadas, pecca mortaliter, con pecado que se llama delectacion morosa: pero yo no dire, que este es sacrilegio, contra el voto de la castidad, pues tiene intento de guardarle, no confundiendo en acto que le periuoque, y contradiga. Como si vno hiziese voto de yr a Hierusalem, y se pudiesse a pensar, que es bueno estarle en su casa con reposo, y gustasse de pensar en esto, aunque con la voluntad no consiente en quedarle en casa, sino en yr a Hierusalem, no diremos que la delectacion que este tuuo militaua contra el voto, ni le quebrantaua, ni nadie le condenara por sacrilegio. Lo qual deben aduertir los confessoies, para no condenar por sacrilegio qualquiera pecado mortal del religioso.] Ita Herrera.

2. Sed affirmatiua sententia adherendum esse puto, quam tuerit Reginaldus *10. 2. lib. 22. cap. 2. num. 14.* Trullench in *Decal. 10. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 2.* Filiucius *tom. 2. tr. 33. cap. 7. num. 122.* Alphonsus de Leone de *Offi. & Potest. Confess. Recollect. 9. n. 155. & alij.* Dicendum est igitur eum qui habet castitatis votum absolutum, si complacet sibi in delectatione venera etiam sine affectu ad opus venerum, peccare non tantum peccato fornicationis, seu contra castitatem, sed etiam peccato sacrilegij, & contra Religionem. Ratio est, quia votum castitatis absolute emissum, comprehendit non solum opus externum, sed etiam delectationem omnem contra castitatem: cum de hac emissum sit absolute, & sine restrictione.

RESOL. CCXLII.

An Regularis, qui suadet alteri Religioso, vt adulterium committat, & perpetret, peccet contra votum Castitatis? Et docetur Monialem, vel in Sacris constitutum propriis tactibus secularem polluentem sine propria delectatione satisfacere in confessione, si dicat, tangens impudice alium pollui, nec tenetur explicare suum statum. Et qui pollutus est, sufficit dicere, alienis tactibus pollutus sum non explicans viri, aut mulieris secularis, vel Regularis. Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 27.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. Ref. 101. §. vlt. ad medium, a vers. Nota tamen, & melius ad rem in alio §. eius auctor.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Caramuel in *Reg. D. Bened. disp. 66. num. 986.* Monachus qui persuasione, vel cooperatione concurrit ad hoc, vt alius seu monachus, seu seularis vadat ad concubinam, peccauit quidem mortaliter, sed non contra suum votum Castitatis. Demonstratur; quia ipse non habuit rem eum tali pellice, sed fecit vt alius haberet, vnde tenetur in confessione dicere: Feci quod alius seularis, vel Religiosus iret ad secularem, vel religiosam; tenetur explicare statum peccantium, non vero suum; atque ideo si sit in habitu seulari,

non tenetur dicere se esse Religiosum: ratio est, quia ipse non peccauit contra votum, imo neque contra sextum preceptum Decalogi, sed contra quintum; fuit enim illis scandalo, & occasione vt peccarent contra sextum. Præterea in hoc scandalo, seu persuasione, nulla voluptas sensualis reperitur, seu peruersio, nulla delectatio, neque in hanc assensus, sed solum reperitur malitia voluntatis animam alterius occidentis; & hoc est contra quintum. Hinc habes solutionem ad casum sequentem.

2. Petrus vt sollicitaret quandam Religiosam, vna est industria amici seularis, & tandem industria Religiosi, consulens, vt grauius peccaret, seularis an religiosus, siquidem vtrique æqualiter concurrit ad religiose illius præuocationem. Responde vtrumque peccasse æqualiter, quia neuter habuit rem veneram, sed fecit quod religiose haberet. Hæc omnia Caramuel; cui doctrina videtur adhaerere Sanchez in *Summ. tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 10.* Sed circa præteritam quaestionem vide Cardin. Lugum de *sacram. Pænit. disp. 16. sect. 4. n. 152. & seq.*

3. Non desideram hic obiter adnotare quod Caramuel me citato docet etiam Monialem, vel in sacris constitutum propriis tactibus secularem polluentem sine propria delectatione, satisfacere confessioni si dicat tangens impudice alium pollui, nec tenetur explicare suum statum; & qui pollutus est sufficit dicere, tactibus alienis pollutus sum, non explicans viri aut mulieris, seularis an regularis. Sed in vtrouque casu dissentit P. Magister Candidus *tom. 3. disp. 1. ar. 24. dub. 5. & 6.* Quia, ait ipse, grauis iniuria contempra videtur inferni sacre professioni religiose, & sacri ordinis eo ipso, quo quis vitur tactibus profecti, & constituti in sacris Ordinibus, vt instrumento ad immundissimum hoc peccatum contra naturam perpetrandum; Ergo cum hæc sit circumstantia grauior euidenter aggrauans, est explicanda in sacro Penitentia sacramento. Verum aduersus amicissimum P. Candidum non solum nomine, sed etiam moribus & doctrina, opponam ex sua inclita Religione P. M. Nic. Moscicentem in *Tyrocinio S. Aris Penitentiar. p. 2. §. de Luxuria, num. 106.* vbi sic ait: Nota quod quando mollietur committeretur tactibus Religiosi, vel in ordinibus maioribus constituti: tunc si qui patitur, seularis est, non tenetur amplius dicere, nisi sic patitur sum voluntarie pollui tactibus alienis. Et viceversa, Deo dicatus, satisfaciet dicendo: Tangere alium impudice vsque ad pollutionem eius. Neque tenetur explicare se esse Deo dicatum per professionem, nisi ratione scandali, vel nisi etiam si illi interuenierit pollutio, siue voluntaria indirecte, videlicet in causa: (quo casu solus Deo dicatus explicare debet se esse talem) siue propter mutuum tactum, quo casu seularis etiam addere debet circumstantiam complicitatis: quia ibi persona sacra violata est. Ita Moscicent.

RESOL. CCXLIII.

An ingressus mulierum in Claustra virorum Regularium prohibeatur sub peccato mortali? Et in hoc prohiberi sit in Bulla Pij V. & Greg. XIII. ita vt non excusentur à mortali, & excommunicatione Et notatur feminas, que in casibus permissis ingressæ sunt in aliqua loca Monasterij, excusari ab excommunicatione, etiam si postquam ingressæ sunt, ad alterius loca progrediantur, &c. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 179.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Layman in *Theol. moral. lib. 4. tractat. 5. cap. 12. num. 4.* ingressum mulierum in monasteria virorum Regularium

ularium non ita certum est sub peccato mortali, aut excommunicationis censura prohibendum esse, tametsi enim allegari solet Bulla Pij V. & Greg. XIII. est tamen valde probabilis sententia aliquorum non fuisse mentem horum Pontificum nouo iure condito ingressum mulierum in Monasteria virorum prohibere, sed solum paci & quieti Regularium prospicere, ad quorum Monasteria Marchionissa, Comitissa, &c. prætenu privilegiorum ipsis concessorum contra instituta eorumdem Regularium, & interdem non sine molestia ipsorum ingredi præsumebant. Ita ille. Et licet pro contraria sententia adducatur quædam declaratio Pij V. hanc auctoritatem non constare respondet Layman, qui etiam adducit Suarez tom. 5. disp. 2. 2. sect. 6. ubi sic asserit. In communi iure Pontificio, neque in aliis Pontificum decretis inuenio generalem legem prohibentem ingressum mulierum in monasteria virorum sub mortali, neque etiam ex natura rei, aut ex ipsa professione videtur in hoc actu per se & intrinsecam malitiam; & ideo non existimo in vniuersum esse hoc peccatum mortale, si excludantur circumstantiæ mali finis; scandali, violentiæ, iniuriæ Monasterio illatæ, &c. Hæc Suarez. Sed hæc opinio mihi non placet; vt nec Bonacina ubi supra punct. 2. n. 6. & punct. 3. n. 1. quia Bulla Pij V. clarè loquitur; & est in Bullario posita.

2. Notandum est etiam hic obiter aliquos docere feminas quæ licitè in casibus permixtis ingressæ sunt in aliqua loca Monasterij, excusari ab excommunicatione, etiam si postquam ingressæ sunt, ad vteriora loca progrediantur, quia licet peccent contra obligationem claustræ, immorando vel vterius progrediendo, nihilominus pœnam excommunicationis incurrere non videntur, quia hæc lata est contra feminas præsumentes ingredi Monasteria Religiosorum: femina autem ingressa non dicitur ingredi, sed immorari, vel ad loca Monasterij ambulare, percurrere, aut visitare, ergo, &c. & hanc opinionem probabilem esse docet Bonacina tract. de clausura, quest. 5. punct. 4. num. 16. Sed aliquibus, & mihi non placet.

RESOL. CCXLIV.

An hodie mulieres possint ingredi Claustra Regularium comitando processiones?
Et an hoc prohibendum sit in constitutionibus Pij V. & Greg. XIII. Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 3. Ref. 6. alias 4.

Notissimè Ioan. Anton. Nouarius in summ. Bullarum tom. secundo, tit. de clausura super Bullam Pij V. num. 6. negatiuam sententiam docet, & adducit Declarationem Sacræ Congregationis Rituum tenoris sequentis: Illust. & Reuer. DD. Archidiaconus Oriolan. exponit DD. VV. Illustrif. & Reuerend. qualiter in Civitate Oriolan. vsu, seu forsan, etiam consuetudine immemorabili introductum est in aliquibus Monasteriis Regularium scientibus, & non contradicentibus Episcopis pro tempore, vt annuatim faciant suas Processiones tam solemnes Rogationum, Candelarum, Palmarum, de Sanctissimo Sacramento, ac alias, quàm priuatas de Cruce tempore Passionis, de Rosario, de Carmine, de Cingulo S. Francisci, de corregia S. Augustini, cum similibus singulis mensibus per claustra dictorum Monasteriorum comitantibus, vndique deuotionis, & Religionis causa vtriusque sexus fidelibus, quod cum videatur contrarium constitutionibus Pij V. & Greg. XIII. quibus præcluditur aditus mulieribus ac-

cedendi ad claustra Regularium, idè orator supplicat declarari, an hoc iure liceat.

2. Sacra Rituum Congregatio respondit non lice- re mulieribus comitari processiones per claustra Monasteriorum Regularium, nisi addit in hoc expr. ssa licentia Sedis Apostolicæ die 3. Septembr. 1628. Fuluius Benig. Secretarius. Et idè Nouarius ex his sic concludit. Hodie stante dicto Decreto non licet mulieribus ingredi claustra Monasteriorum comitando processiones absque expressa licentia Sedis Apostolicæ.

Sed an dicta Declaratio sit vera, & authentica aliqui dubitant, stante Declaratione mentis Pij V. facta per Cardinalem Alexandrinum, & per extensum adducta ab ipso Nouario, ubi supra.

3. Et licet Nouarius dicat hodie cessare supradictam Declarationem mentis Pij V. factam per Cardinalem Alexandrinum stante supradicto Decreto S. Congregationis Rituum; videmus vsum esse in contrarium & idè relinquendo alios DD. adducam hic tantum verba M. Texeda in Contr. Moral. tom. primo, lib. 2. tit. 1. contr. 17. num. 8. ubi sic ait Procul dubio verum est aliquando licitum esse feminis intra claustrum Religiosorum ingressum, vt asserunt Nauar. & Rodrig. qui bene subdit, sic declarasse Pium V. viuz vocis oraculo, & idè licitum est feminis ingressus intra religiosorum claustrum tempore processions, & quando celebratur in aliqua Capella Missa intra claustrum, vel dicuntur vesperæ vel fit officium alicuius defuncti: quod tamen intelligo pro tempore quo durarint prædicta officia; & idè circa illa verba Pij V. viuz vocis oraculo prolata, nempe, vel alterius cuiusvis officij: intelligit Pontifex omnia dumtaxat officia pia, & religiosa, quæ conducunt ad deuotionem augendam eorum, qui ingrediuntur, & idè etiam licitum est feminis ingressus intra religiosorum claustrum, quando quis ad habitum recipitur, aut proficitur, & etiam quando in Parasceue fit religiosorum pedum lotio, vel legitur Euangelium; in quibus casibus possunt ingredi feminae etiam ad eum locum; quem De profundis vocant religiosi, si sit coniunctus claustro, & patens abique porta. Si autem fuerit claustrum, in illum ingredi non possunt.

Sup. hoc & seqq. in hoc § lege doctorem Ref. seq.

4. Finitis tamen officiis tenentur feminae statim exire, aduertendo tamen adverbium illud (statim) non debere accipi metaphysicè, sed moraliter; & idè si finitis officiis feminae aliquantulum detineantur in claustro, etiam si fiat per quartam partem horæ, non sunt huius præcepti transgressores, si detentio illa non fiat malo fine. Quare recedendum puto à Rodriquez dum asserit religiosum, qui finitis officiis est causa, vt feminae moram aliquam intra claustrum faciant contrauenire huic præcepto, & incurrere prædictas pœnas, quare dico hunc Authorem esse nimis rigorosum & idè asserendum puto oppositum. Quia huiusmodi pœnæ non sunt impostæ contra feminas iuste ingressas, quæ se detinent in claustro, sed contra male ingredientes, & pœnæ non sunt extendendæ, sed restringendæ. Hucusque Texeda.

Sup. hoc in Ref. præterita § vit. cur. sissime ante medium, & infra in Ref. 349 § Ad secundum, per totum & latè in aliis eius vl. annot.

5. Sed Responso Sacr. Congr. me torquet, præsertim quod declaratio Cardinalis Alexandrini est viuz vocis Oraculum, vnde videtur corrumpere stante Bulla S. D. N. Urbani VIII. Sed nouissimè Portel. Resp. Mor. par. 2. Cas. 13. num. 13. tangit hanc difficultatem. adi illum & non pigebit: Nota tamen quod post hæc scripta inueni nostrum P. Leone de Censuris Recollect. 4. Litera M. fol. 360. col. 2. hanc questionem pertractare, & docere posse hodie mulieres ingredi claustra Regularium modo quo supra, & respondet ad declarationem S. Congregationis à Nouario adductam; & hoc praxis obseruat.

RESOL.